

Fossielvrij gebouwen verwarmen & koelen

De impact van elektrificatie op
'ons systeem'

Ruben Baetens 06/12/2021
Antwerpen

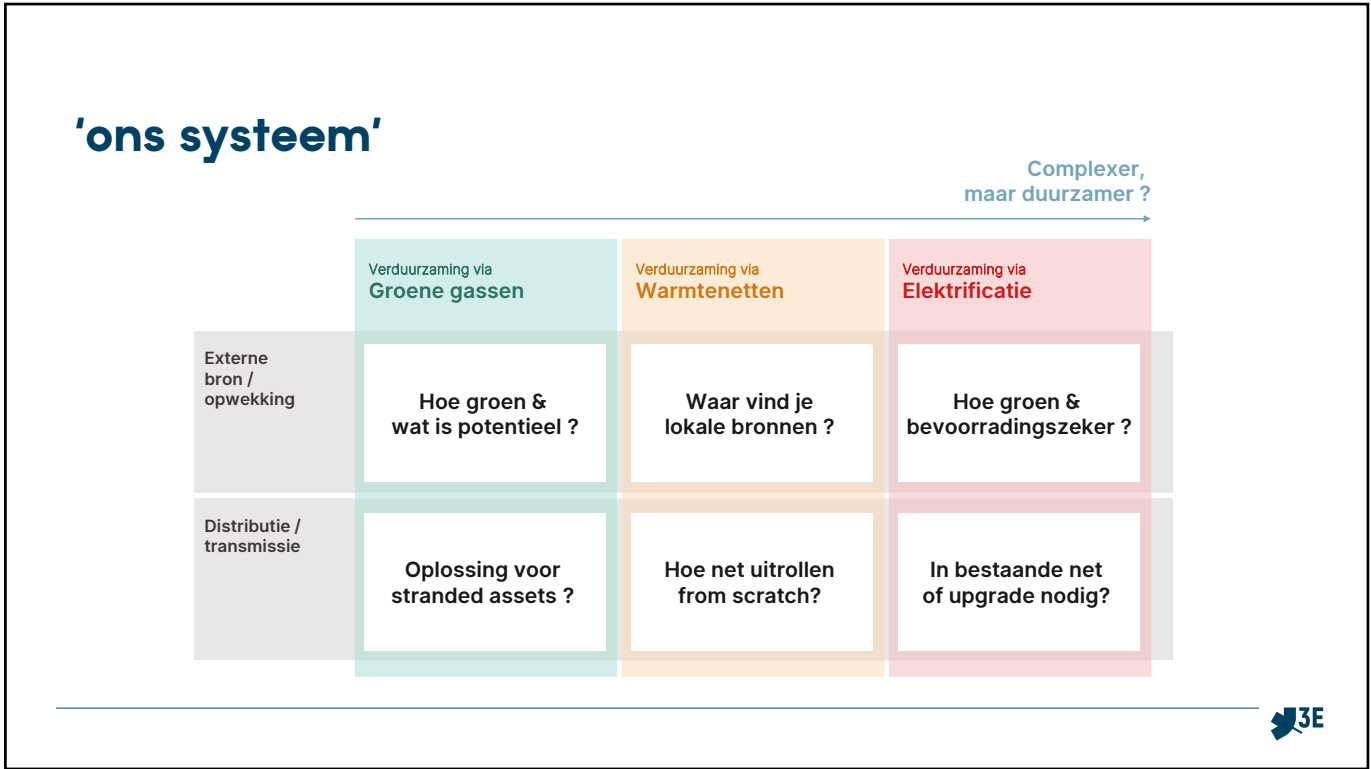
1

'ons systeem'

Complexer,
maar duurzamer ?

2

3

4

Groene gassen

5

Groene gassen

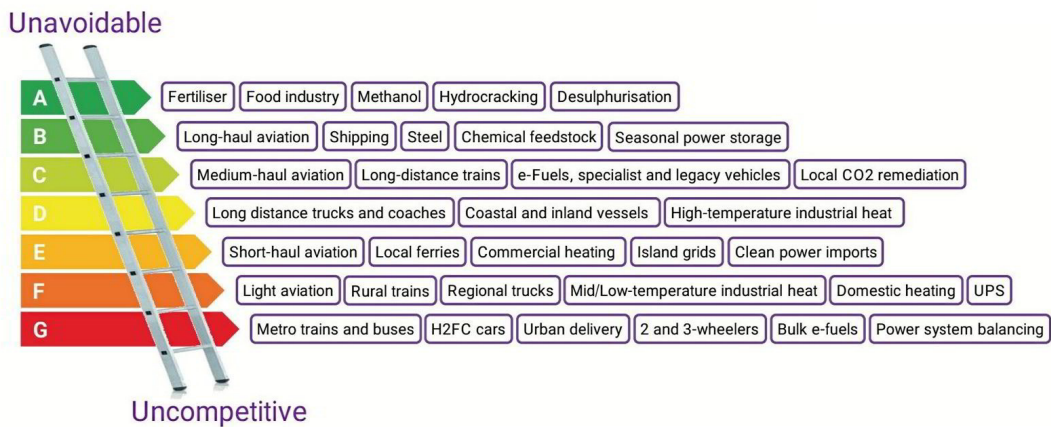
6

Groene gassen

	Biogas & biomethaan	Groene waterstof	Aardgas & compensatie
Opwekking	<ol style="list-style-type: none"> 1. Biogasinstallaties met GFT, groenafval, OBA en gras 2. Mest-pocketvergisters 3. Landbouw- of industriële vergisters 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Via electrolyse van water (of o.b.v. biomethaan) 2. Energetische efficiëntie van 70-80%: 1 kWh_{H2} heft 1,4 kWh_e nodig 3. Noodzaakt groene stroom (of groene gassen) 	
Potentieel ?	(1+2) 150-310 GWh/yr (+3) tot 1,600 GWh/yr % huidige vraag: 7%	Rendement t.o.v. WP: 17%	

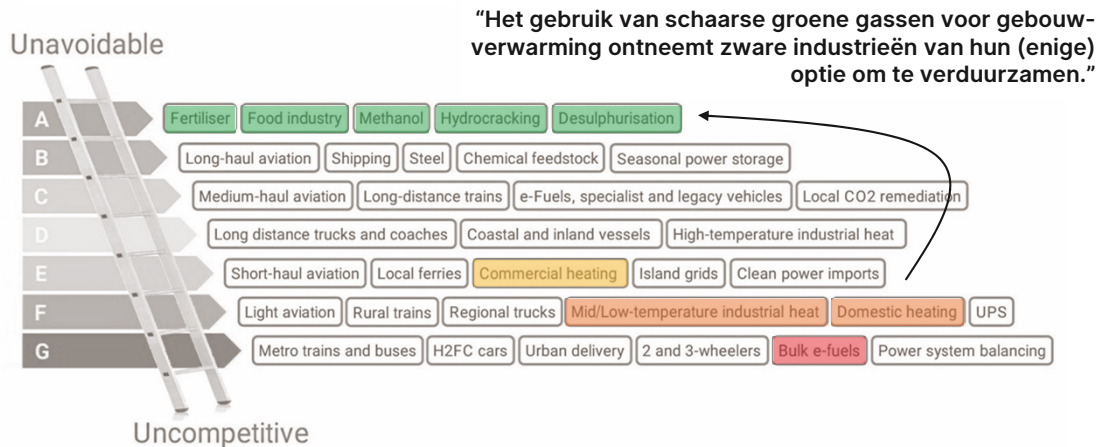
Groene gassen

"The Hydrogen Ladder" by Liebreich Associates, based on Adrian Hiel / Energy Cities

Groene gassen

“The Hydrogen Ladder”
by Liebreich Associates, based on Adrian Hiel / Energy Cities

9

Groene gassen

Stel dat ..., dan:

	Biogas & biomethaan	Groene waterstof	Aardgas & compensatie
Distributie ?	<ol style="list-style-type: none"> Gedistribueerde injectie, en zeer kleine afname-volume's Bestaande net is bruikbaar, maar hoge sunk cost 	<ol style="list-style-type: none"> Bijmengen van H₂ in aardgas verarmt het gas Specifieke H₂-netten, maar enkel voor industrie 	N/A
Potentieel ?	Er moet sowieso oplossing bedacht worden voor bestaande net, maar: €€	Nieuwe netten enkel voor industrie, anders: €€€€	

10

Warmtenetten

13.

3E Document confidentiality classification: Client organisation only

13

Warmtenetten

	70-90°C	50-55°C	40°C	15-25°C
Toepassing	Ieder huis geschikt voor aansluiting	Geschikt voor directe verwarming van degelijk geïsoleerde woning. Naverwarming nodig voor sanitair water	Geschikt voor nieuwbouwwijken Naverwarming nodig voor sanitair water	Als bronnet voor warmtepompen, en geschikt koeling
Warmtebron	<ol style="list-style-type: none"> HT restwarmte van industrie of afvalverbranding Diepe geothermie WKK ? Biomassa ? 	<ol style="list-style-type: none"> MT restwarmte van industrie of afvalverbranding Diepe geothermie WKK ? Biomassa ? 	<ol style="list-style-type: none"> Bodemwarmte of aquathermie met warmtepomp LT restwarmte van industrie of koelprocessen 	<ol style="list-style-type: none"> Bodemwarmte en aquathermie WKO

14.

3E Document confidentiality classification: Client organisation only

14

Warmtenetten

	70-90°C	50-55°C	40°C	15-25°C
Toepassing	Ieder huis geschikt voor aansluiting	Geschikt voor directe verwarming van degelijk geïsoleerde woning. Naverwarming nodig voor sanitair water	Geschikt voor nieuwbouwwijken Naverwarming nodig voor sanitair water	Als bronnet voor warmtepompen, en geschikt koeling
Warmtebron	1. HT restwarmte van industrie of afvalverbranding 2. 3. 4.	1. MT restwarmte van industrie of	1. Bodemwarmte of	

1. Begin pas aan warmtenet op restwarmte als er een garantie tot duurzaam alternatief (+back-up) is

15.

3E Document confidentiality classification: Client organisation only

15

Warmtenetten

	70-90°C	50-55°C	40°C	15-25°C
Toepassing	Ieder huis geschikt voor aansluiting	Geschikt voor directe verwarming van degelijk geïsoleerde woning. Naverwarming nodig voor sanitair water	Geschikt voor nieuwbouwwijken Naverwarming nodig voor sanitair water	Als bronnet voor warmtepompen, en geschikt koeling
Warmtebron	1. HT restwarmte van industrie of afvalverbranding 2. 3. 4.	1. MT restwarmte van industrie of	1. Bodemwarmte of	

2. Keuze voor temperatuur bepaalt ontwerp, impact en toekomstbestendigheid

16.

3E Document confidentiality classification: Client organisation only

16

Warmtenetten

17.

3E Document confidentiality classification: Client organisation only

17

3

Elektrificatie

18.

3E Document confidentiality classification: Client organisation only

18

Elektrificatie

A.k.a. de warmtepomp

- Werkt warmte uit de lucht of bodem (0-10°C) op tot werkbare temperatuur (30-50°C) d.m.v. elektriciteit
- SCOP van **3-4** maakt de warmtepomp 4-6 keer efficiënter dan de omweg via waterstof
- Omdat optimale werking van warmtepomp bij lagere temperature ligt, is **goede isolatie** een plus

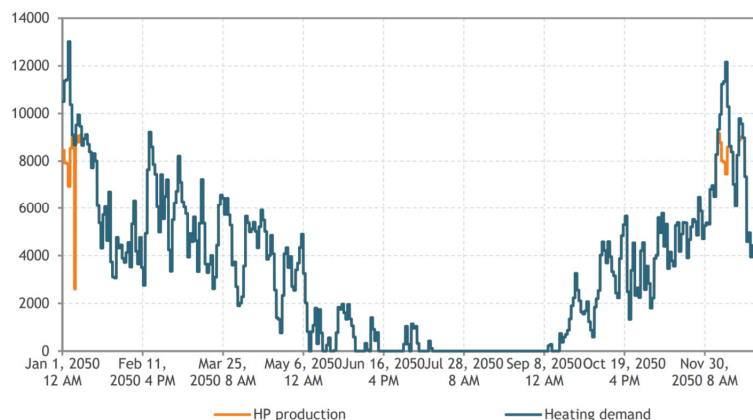
19

Elektrificatie

Impact

- Piek-warmtevraag van 13 GW_{th}
- Additionele piek-elektriciteitsvraag van 3,5 GWe zonder flex, of 2 GWe met flex.
Vandaag: 13 GW_e (+15-25%)
- Additionele elektriciteitsvraag van 12-13 TWh_e
Vandaag: 86 TWh_e (+15%)
- Zelfde warmtevraag dekken met H₂ kost 68 TWh_e (!)

Graph 5 Heating demand and Heat Pump production, Diversified Energy Supply, Test Case 0, year 2050
MW

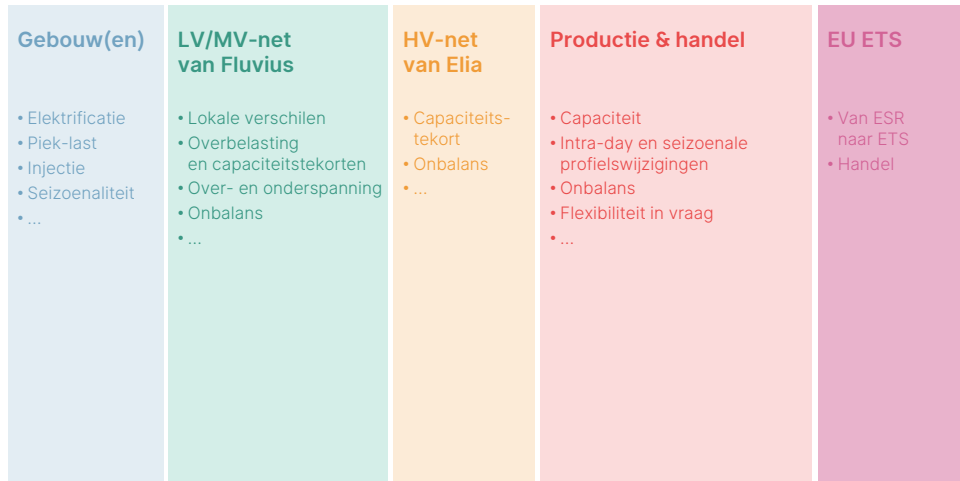

Source: Artelys.

20

'ons systeem'

21

Distributie

Radiale laagspanningsnetten

- Stroomcongestie (i.e. tekort aan vermogen in kabels of transformator)
- Spanningscongestie (i.e. overspanning >253 Volt of onderspanning <207 Volt)
- Extra Ohmse verliezen
- Spannings-fluctuaties en onbalans

22

3E Document confidentiality classification: Client organisation only

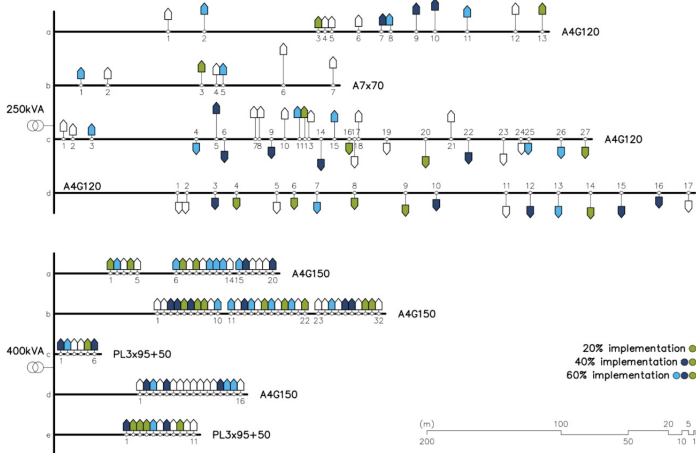

22

Distributie

Zeer grote verschillen tussen stedelijke en landelijke omgevingen

- Stedelijk: korte feeders met veel aansluitingen
- Landelijk: lange feeders met weinig aansluitingen

23.

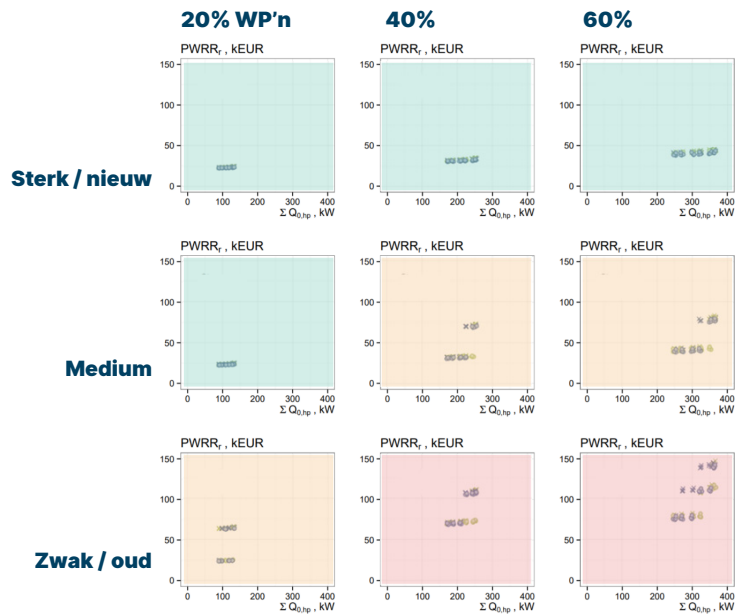
3E Document confidentiality classification: Client organisation only

23

Distributie (€)

Landelijk

24.

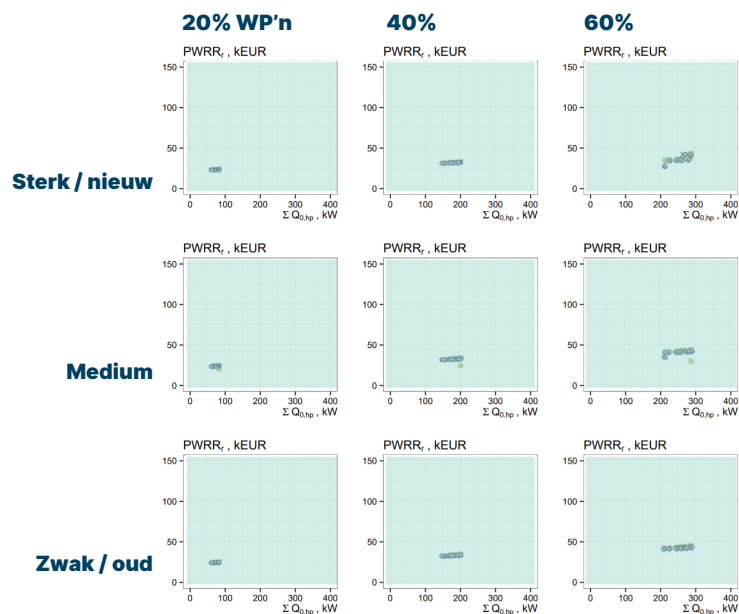
3E Document confidentiality classification: Client organisation only

24

Distributie (€)

Stedelijk

25.

3E Document confidentiality classification: Client organisation only

25

Productie

- Eén geïntegreerde Europese stroommarkt, met BE als 1 van de best ge-interconnecteerde landen in het centrum
- Eén geïntegreerde Europese Emissiehandel, die stroommarkt duwt naar lagere (tot nul-)emissies
- Maar: bevoorradingszekerheid is nationale bevoegdheid
  - Vandag pieklast van 13 GW, + 2 à 3,5 GW vraag door gebouwen
  - Systeem evolueert naar:
    - 10-19 GW aan electrolyse
    - 14 GW interconnectie
    - 11-16 GW gascentrales

26.

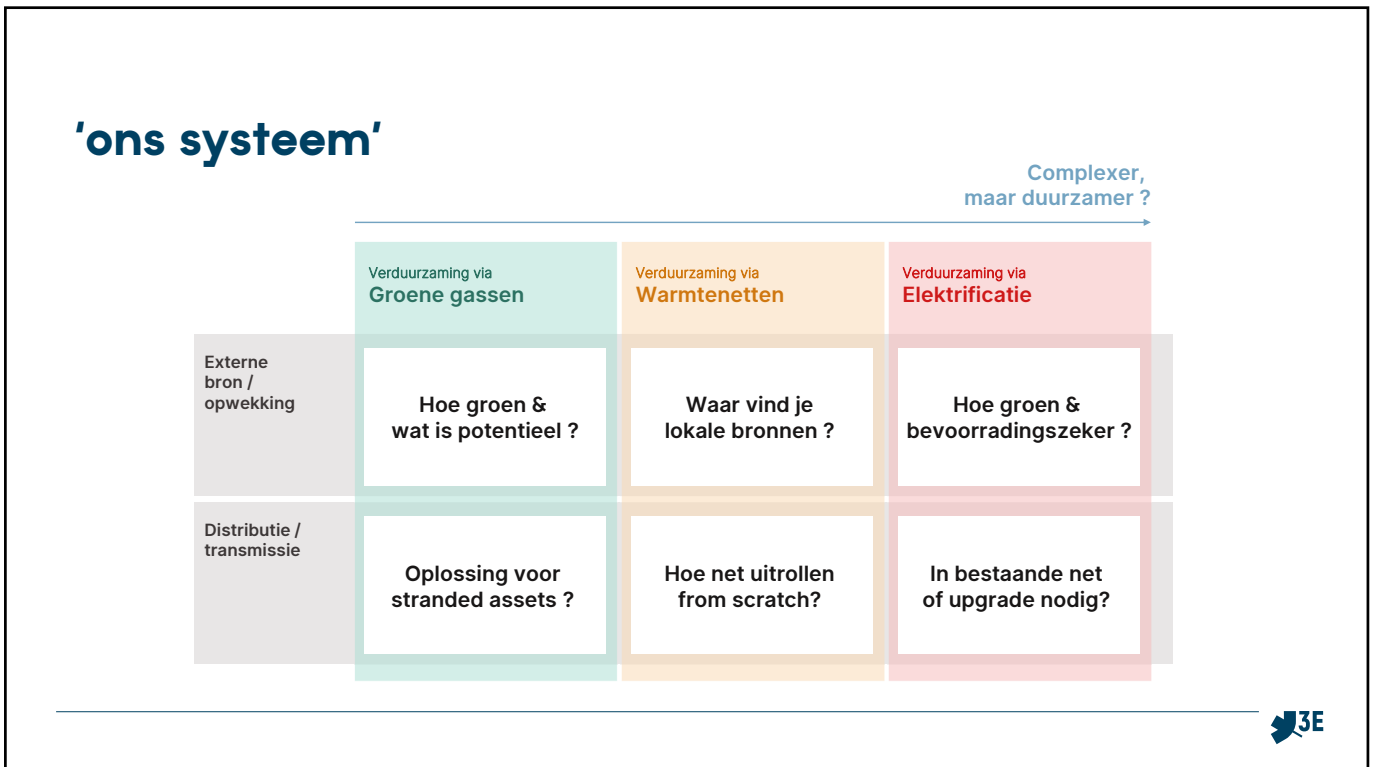
3E Document confidentiality classification: Client organisation only

26

27

28

'ons systeem'

29

Thank you

Ruben Baetens

Ruben.baetens@3e.eu

30.

3E Document confidentiality classification: Client organisation only

30